

رابطه دسترسی به منابع مالی و رضایت زناشویی

در بین زنان متأهل شهر تبریز

۴۵

مقدمه: این پژوهش به بررسی رابطه میان منابع مالی در دسترس با رضایت زناشویی بین زنان متأهل شهر تبریز پرداخته است.

روش: روش تحقیق، پیمایش و ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه بوده است. به همین منظور برای سنجش متغیر رضایت زناشویی از پرسشنامه استاندارد انریج (۱۹۹۸) و برای متغیر منابع مالی از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش، شامل زنان متأهل بالای ۱۵ سال ساکن شهر تبریز بود که از بین آنها، تعداد ۳۸۴ نفر نمونه به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند.

یافته‌ها: میانگین رضایت زناشویی زنان در حد متوسط به بالا و میانگین منابع مالی در دسترس آنها در حد متوسط به پایین است. در ابعاد رضایت زناشویی، مقدار میانگین ابعاد مسائل شخصیتی، ارتباط زوجین، حل تعارض، مدیریت مالی، اوقات فراغت و روابط جنسی در حد متوسط به بالا، نگرش به ازدواج و فرزندان در حد متوسط به پایین و اقوام و دوستان در حد متوسط به بالا بوده است. نتایج آزمونهای معنی‌داری نشان داد که بین میزان رضایت زناشویی و ابعاد آن و منابع مالی در دسترس زنان متأهل شهر تبریز رابطه معنی‌دار مستقیم وجود دارد.

بحث: با توجه به یافته‌ها، هر قدر منابع مالی در دسترس زنان بیشتر باشد به همان اندازه میزان رضایت زناشویی‌شان بیشتر خواهد شد. در واقع، منابع مالی به‌عنوان یک پشتوانه می‌تواند در تأمین امنیت روانی و به دنبال آن در بهبود روابط زناشویی و رضایت زناشویی مؤثر باشد.

۱. فاطمه گلابی

دکتر جامعه‌شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده حقوق و علوم اجتماعی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران
(نویسنده مسئول)
<akbarkh2006@basu.ac.ir>

۲. توکل آقایی هیر

دکتر جامعه‌شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده حقوق و علوم اجتماعی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

۳. رقیه جلیلی کردکندی

کارشناس ارشد جامعه‌شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده حقوق و علوم اجتماعی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

واژه‌های کلیدی:

رضایت زناشویی، منابع مالی، زنان متأهل، روابط زناشویی، تبریز

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۰۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۲۷

The Relationship between Access to Financial Resources and Marital Satisfaction among Married Women of Tabriz

▶ **1- Fatemeh Golabi**
Ph.D. in Sociology,
Department of Social
Science, Faculty of Law and
Social Science, University of
Tabriz, Tabriz, Iran.
(Corresponding Author)
<akbarkh2006@basu.ac.ir>

▶ **2- Tavakkol Aghayari**
Ph.D. in Sociology,
Department of Social
Science, Faculty of Law and
Social Science, University of
Tabriz, Tabriz, Iran.

▶ **3- Roghayeh Jalili Kordkandi**
M.A. in Sociology,
Department of Social
Science, Faculty of Law and
Social Science, University of
Tabriz, Tabriz, Iran.

KeyWords:

marital satisfaction, financial
resources, married women,
marital relationships, Tabriz

Received: 2022/07/26

Accepted: 2023/05/17

Introduction: The family is the basic pillar of society and the main center of human growth and excellence. The formation of this sacred institution is due to the marital bond between a man and a woman. Satisfaction with married life refers to the satisfaction with the family and satisfaction with the family pertains to satisfaction with the lives of men and women.

Method: In the current survey questionnaires were used to collect data. Standard energy questionnaire (1998) was used to measure the variable of marital satisfaction, and for the variable of financial resources, a researcher-made questionnaire was used. The statistical population of the research included married women over the age of 15 living in Tabriz city, and among them, 384 were selected as the sample using multi-stage cluster sampling.

Findings: The collected data showed that the mean value of women's marital satisfaction was above average, and the mean value of available financial resources to them was above average. In the dimensions of marital satisfaction, the mean value of personality issues, couple relationship, conflict resolution, financial management, leisure time, sexual relationship, and relatives and friends were above average, and the dimension of marriage and children was lower than average. The result of tests showed that there is a significant direct relationship between marital satisfaction and its dimensions and available financial resources. According to the findings, the more financial resources available to women, the higher their marital satisfaction was likely to be. In fact, financial resources as a support can be effective in providing psychological security and subsequently improving marital relationships and marital satisfaction.

Citation: Golabi F, Aghayari Hir T, Jalili Kordkandi R. (2023). The relationship between access to financial resources and marital satisfaction in married women of Tabriz city. *refahj*. 23(89), 45-75.

URL: <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-4102-fa.html>

Extended Abstract

Introduction: Marital satisfaction is a topic that has received attention worldwide. Marital satisfaction refers to an individual's positive evaluation of their marital relationship. Marital satisfaction is a complex and multidimensional phenomenon that has been extensively studied in various scientific fields. It seems that factors that influence or contribute to marital satisfaction may vary across cultures. Studies have shown that women's relative income and economic independence add to the capital and assets of marriage, thereby increasing the quality of family life, which is referred to as the income effect. (Oppenheimer, 1997; Rogers & De Boer, 2001; Sayer & Bianchi, 2000)

However, another study has shown that women's relative income makes their marriages vulnerable to marital dissolution, which is referred to as the independence effect. (Furdyna et al., 2008; Kalmijn et al., 2007; Ross & Sawhill, 1975; Heckert, Nowasck, & Snyder, 1998; Zhang et al., 2012). This perspective argues that women's relative income and women's financial resources have a negative impact on marital quality. Viviana Zelizer believes that money is a socio-cultural concept which is influenced by variables such as social class and gender. This means that a woman who holds a higher social and cultural capital position in society may not necessarily have a similar position at home. This pattern indicates that the relationship between money and power is not linear and it is influenced by other variables. Therefore, to understand this issue, it is necessary to further investigate women's access to money and the distribution of power (Alirezanejhadd & Zanganeh, 2018). Hence, this study aims to examine the relationship between available financial resources and marital satisfaction among married women in Tabriz.

Method: The research method used in this study was survey research, and the data collection tool was a questionnaire. In the variable of women's access to financial resources, a researcher-made questionnaire was used, and to collect the data related to the variable of marital satisfaction, the standard Enrich questionnaire (1998) was used.

In the financial resources variable, variables such as monthly income from spouse, monthly income from parents, financial support from spouse, financial support

from parents, bank deposit, mobile phone, property and land, women's income, gold and jewelry, and personal car were taken into consideration.

Marital satisfaction was composed of eight dimensions, which include personality issues, marital communication, conflict resolution, financial management, leisure time, marriage and children, sexual relationships, and relatives and friends. The target population of the study consisted of married women over 15 years of age residing in Tabriz. From this population, a sample of 384 individuals was selected using a multi-stage cluster sampling method.

Findings: Based on the data gathered through survey questionnaire, the majority of respondents were in the age group of 16-33 years old (53.2%) while very few respondents were in the age group of 51-68 years old (8%). The youngest respondent was 16 years old, and the oldest participant was 68 years old, and an average age was 33.94 years. The lowest number of respondents had a postgraduate degree or higher (8.2%), followed by primary education (34 individuals or 8.4%), and the highest frequency was among women with a high school diploma (24.8%). In terms of occupation, the highest percentages were found among housewives (53.2%) and women employed by the government or civil servants (20.2%), ranking first and second, respectively.

The descriptive findings of this research demonstrated that the average level of marital satisfaction for women is from moderate to high, while the average level of financial resources available to them is from moderate to low. In terms of marital satisfaction dimensions, the average level of dimensions such as personality issues, marital communication, conflict resolution, financial management, leisure time, and sexual relationships is from moderate to high. However, the average level of attitudes towards marriage and children is from moderate to low, and the average level of support from relatives and friends is from moderate to high. In the inferential analysis, the Pearson correlation coefficient test showed that there is a positive and significant relationship between the level of financial resources available to women and each dimension of marital satisfaction (personality issues, marital communication, conflict resolution, financial management, leisure time, sexual relationships, marriage, and children). The correlation coefficients between the variables are as follows: 0.307, 0.292, 0.302, 0.460, 0.302, 0.329,

0.290-, 0.277, respectively. Based on this, with an increase in financial resources available to women, the status of marital relationships in each of these dimensions will be more likely to improve.

Discussion: Based on Zelizer's (1989) definition of money and its social meaning, and its role in life and relationships between individuals, as well as based on Blood and Wolfe's resource theory, financial resources can increase women's power in argumentation, decision-making, and control over their surroundings. In other words, accessible financial resources for women can affect their satisfaction with their shared life and marriage. Of course, the higher the decision-making power, the higher the satisfaction with one's situation and life is likely to be. Access to various income and economic capital resources can increase women's maneuverability and weight in important family decision-making.

Similarly, as Bourdieu suggests in his field-capital theory, every actor can determine their position in the social space by resorting to economic capital. This power helps individuals reach higher positions. According to Bourdieu, capital can provide individuals with a determining power in shaping their position in various fields. Accordingly, women who have financial capital can play a role in shaping their position within the family and also affect their satisfaction with family and marital life.

The general conclusion that can be drawn from the research is that women who have valuable financial resources have a higher sense of satisfaction with their marital life. The results of this study are consistent with the findings of Barilla Matzouk et al. (2020), Chupour and Eckert (2014), Dio et al. (2012), Archilta et al. (2011), Faraji Pak et al. (2020), Alireza Nejad and Zanganeh (2018), Alireza Nejad and Khakpour Marvašti (2018), Sadeghi et al. (2019), and Alireza Nejad et al. (2009), which confirm the results of these studies. Attention to employment, education, and other financial resources for women is considered an important matter. Having income, even in small amounts, provides the necessary support for women to express their presence in important family decisions. Therefore, authorities can create opportunities for women to have income and relative financial independence by providing necessary facilities for even simple jobs.

As research has shown, financial resources accessible to women, which are one

of the most important factors affecting women's marital satisfaction, can be beneficial for further research in understanding these factors and how they impact marital satisfaction.

According to the findings, the more financial resources women have access to, the higher their level of marital satisfaction will be. In fact, financial resources can act as a support system in providing psychological security and, as a result, improving marital relationships and marital satisfaction.

Ethical Considerations

Authors' contributions

All participants participated in the research with their consent and the researchers assured them that the results of the research will be confidential.

Funding:

This article did not have funding support.

Conflict of interests

There is no conflict of interest to disclose.

مقدمه

خانواده رکن اساسی جامعه و کانون اصلی رشد و تعالی انسان است. شکل‌گیری این نهاد مقدس ناشی از پیوند زناشویی بین زن و مرد است. رضایت فرد از زندگی زناشویی به‌منزله رضایت وی از خانواده و رضایت از خانواده به مفهوم رضایت از زندگی زن و مرد خواهد بود. هنگامی که فرد در این رابطه، از سطح خشنودی مناسبی برخوردار باشد، زمینه رشد و تعالی و پیشرفت مادی و معنوی جامعه را فراهم خواهد کرد.

هرچه از عمر خانواده‌های گسترده می‌گذرد و تبلور خانواده هسته‌ای در جامعه بیشتر می‌شود، اهمیت روابط بین اعضای خانواده به‌خصوص زن و شوهر به‌عنوان ارکان اصلی خانواده واضح‌تر می‌شود. در این میان، رضایت زناشویی یکی از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر عملکرد خانواده است. همه زوجها به دنبال آن هستند که از زندگی زناشویی خود لذت ببرند و احساس رضایت کنند. رضایت زناشویی، عبارت است از احساسات خشنودی به‌طور عینی، رضایت و لذت تجربه‌شده توسط زن یا شوهر. با در نظر گرفتن همه جنبه‌های ازدواج، رضایت یک متغیر نگرشی بوده و بنابراین یک ویژگی فردی برای زن و شوهر محسوب می‌شود. طبق تعریف الیس^۱ (۱۹۹۲)، رضایت زناشویی درواقع نگرش مثبت و لذت بخشی است که زن و شوهر از جنبه‌های مختلف روابط زناشویی خود دارند. رضایت زناشویی، یکی از مهم‌ترین و مؤثرترین عوامل تداوم یک زندگی موفق، سالم و شاد محسوب می‌شود (علیجانی و همکاران، ۲۰۱۸).

مفاهیمی مانند رضایت از زندگی، کیفیت زندگی، رضایت زناشویی، رضایت خانواده و غیره به‌طور گسترده در طول زمان توسط علوم اجتماعی و روان‌شناسی مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. از دیدگاه روان‌شناختی، این مفاهیم شامل درون‌مایه ذهنی هستند. اگرچه مطالعات طولی و مقطعی زیادی انجام شده است، اما هنوز نتوانسته به رمزگشایی پیچیدگی

1. Ellis

روابط انسانی و اینکه دقیقاً چه چیزی باعث شکست یا موفقیت یک رابطه به خصوص در حوزه زناشویی می شود پردازد (اوپرزن و کریستیا ۲۰۱۲).

رضایت زناشویی موضوعی است که در سراسر جهان مورد توجه قرار گرفته است. رضایت زناشویی به ارزیابی مثبت فرد از روابط زناشویی خود اشاره دارد. به نظر می رسد عوامل مختلفی با رضایت زناشویی مرتبط باشند که از جمله آنها می توان به سازگاری شخصیت، هم جنسی تحصیلی، هم جنسی مذهبی، سطح درآمد، سطح تحصیلات، سن ازدواج اشاره کرد. همپتون^۱ در یک مطالعه خارق العاده روی زوجهای آمریکایی آفریقایی تبار و برداشت آنها از طول عمر زناشویی خود، دریافت که به باور زوجهایی که ۲۵ سال یا بیشتر از ازدواجشان گذشته، طول عمر زناشویی بر چند موضوع استوار است: خداوند پایه و اساس ازدواج، تشریفات و فعالیتهای مشترک مذهبی برای ارتقای صمیمیت، همراهی/دوستی، اهداف و ارزشهای مشترک، الگوسازی برای دیگران، تعهد به ازدواج، اعتماد به طرف مقابل، تأثیر سابقه خانوادگی، رضایت از ازدواج و ... است. مضامین فوق حاکی از آن است که ثبات زناشویی مستلزم تلاش زیاد از سوی زوجین برای حفظ آن است (اوفه و همکاران^۲، ۲۰۱۳). کاپلان و مدوکس^۳ (۲۰۰۲) و میرفردی، رفیعی و بلداجی (۲۰۱۰)، اظهار داشته اند که رضایت زناشویی یک تجربه فردی است که افراد آن را با توجه به میزان مسرت و خوشی در زندگی زناشویی ارزیابی می کنند. نتایج این محققان نشان داده که رضایت زناشویی به انتظارات، نیازها و خواسته ها و تمایلات افراد در ازدواجشان بستگی دارد. به عبارت بهتر، رضایت زناشویی بر میزان رضایت بین زوجها اشاره می کند و این، به معنای میزان رضایتی است که زوجین در روابط خود آن را احساس می کنند. واژه رضایت زناشویی عبارتی فراگیر است که شامل عناصر ثبات زناشویی و رضایت عمومی از رابطه است.

1. Hampton

2. Ofovwe

3. Kaplan and Maddox

در بررسی ادبیات، بردبری، فینچام و بیچ (۲۰۰۰) خاطرنشان کرده‌اند که ثبات زناشویی را می‌توان به‌عنوان رضایت زناشویی تعریف کرد که شامل ویژگیهای مثبت و منفی ازدواج است (آرچلتا و همکاران^۱، ۲۰۱۱). رضایت زناشویی مفهومی چندبعدی است که شامل عوامل مختلفی مانند ویژگیهای شخصیتی، مالی، سبکهای فرزندپروری و روابط جنسی می‌شود. از سوی دیگر، مطالعات نشان داده است که رضایت زناشویی دارای ابعاد مختلفی از جمله رضایت جنسی، دریافت حمایت از شریک زندگی، سلامت شریک زندگی، ارتباطات، ویژگیهای شخصیتی، روابط با دیگران، مشارکت در تصمیم‌گیری و ارتباط با خانواده همسر، اوقات فراغت، مذهب مشترک و باورهای مذهبی و حمایت اجتماعی است (استونز، ۲۰۰۱). یکی از مهم‌ترین اهداف ازدواج، اراده برای رسیدن به رضایت زناشویی است. رضایت زناشویی پدیده‌ای پیچیده و چندبعدی است که در حوزه‌های مختلف علمی به‌طور گسترده مورد بررسی قرار گرفته است. در تعریف رضایت زناشویی، کارشناسان اتفاق نظر دارند که رضایت زناشویی کیفیت رابطه را به لحاظ ذهنی مورد ارزیابی قرار می‌دهد. به نظر می‌رسد عواملی که بر رضایت زناشویی تأثیر می‌گذارند یا به آن کمک می‌کنند ممکن است در فرهنگها متفاوت باشند. به‌عنوان مثال، درآمد شوهر، متغیر مهم‌تری برای رضایت زناشویی در ژاپن در مقایسه با ایالات متحده است. پس از ازدواج، افراد به دنبال زندگی سرشار از شادی و رضایت هستند. بنابراین مهم‌تر از خود ازدواج، موفقیت در ازدواج و رضایت زناشویی است. در نتیجه، کاهش رضایت زناشویی نه تنها باعث ایجاد فضای نامناسب در خانواده می‌شود، بلکه منجر به بی‌ثباتی خانواده و طلاق می‌شود. بنابراین با توجه به اهمیت کارکرد متوازن خانواده و جلوگیری از گسیختگی آن، شناخت عوامل مؤثر در رضایت زناشویی که مبنای تحکیم زندگی زناشویی است، ضروری است (ظاهری و همکاران، ۲۰۱۹).

ازدواج فراتر از یک رابطه عاطفی، همانند یک شبکه مشارکت اقتصادی و امنیت اجتماعی

1 . Archuleta

است. درآمد، اشتغال، بدهی، دارایی و تقسیم کار خانواده همگی کیفیت و ثبات زندگی زناشویی را شکل می دهند. به عبارت دیگر، درآمد، خرج کردن، پس انداز و به اشتراک گذاشتن پول از ابعاد جدایی ناپذیر زندگی زناشویی معاصر هستند. مسائل مالی منبع رایج اختلاف در روابط شخصی، زناشویی و خانوادگی است. رضایت از وضعیت مالی می تواند رضایت زناشویی و به طور گسترده تر، رضایت از زندگی را افزایش دهد. در مقابل، مشکلات مالی و نارضایتی از وضعیت مالی می تواند منجر به اختلافات زناشویی و طلاق شود. نویسندگان مختلف، در نشریات مختلف از ادبیات دانشگاهی گرفته تا رسانه های جمعی، نشان داده اند که مسائل مالی ارتباط نزدیکی با اختلافات خانوادگی، مشکلات زناشویی و حتی طلاق دارد (بلوم^۱ و همکاران، ۱۹۸۵؛ بورکت^۲، ۱۹۸۹؛ گادوین^۳، ۱۹۹۰؛ اسرائیلسن^۴، ۱۹۹۰). بلومشتاین و شوارتز^۵ (۱۹۸۳) به این نتیجه رسیده اند که «پول تعادل قدرت را در روابط برقرار می کند» بنابراین، لحن را برای تعاملات زناشویی تعیین می کند (چوپور و اکر^۶، ۲۰۱۴).

مطالعات نشان می دهد که درآمد نسبی و استقلال اقتصادی زنان به سرمایه و دارایی ازدواج اضافه می کند و در نتیجه کیفیت زندگی خانواده را افزایش می دهد که به آن اثر درآمد می گویند (اپنهاایمر^۷، ۱۹۹۷؛ راجرز و دی بوئر^۸، ۲۰۰۱؛ سایر و بیانچی^۹، ۲۰۰۰). با این حال، مطالعه دیگری نشان داده است که درآمد نسبی زنان، ازدواج آنها را در برابر انحلال زناشویی آسیب پذیر می کند که به آن اثر استقلال نامیده می شود (فوردینا^{۱۰} و همکاران ۲۰۰۸؛ کالمین^{۱۱} و همکاران، ۲۰۰۷؛ راس و ساهیل^{۱۲}، ۱۹۷۵؛ هکرت^{۱۳} و همکاران ۱۹۹۸) (ژانگ^{۱۴} و همکاران، ۲۰۱۲). این دیدگاه استدلال می کند که درآمد نسبی زنان و منابع مالی زنان بر کیفیت زناشویی تأثیر منفی می گذارد.

درواقع رضایت زناشویی زنان متأهل می تواند نمودی از رضایت افراد در کل کشور

1. Bloom	2. Burkett	3. Godwin
4. Israelsen	5. Blumstein and Schwartz	6. Copur and Eker
7. Oppenheimer	8. Roges and DeBoer	9. Sayer and Bianchi
10. Furdyna	11. Kalmijn	12. Ross and Sawhill
13. Heckert	14. Zhang	

باشد. اهمیت حفظ بنیان خانواده در جامعه صنعتی امروز، بررسی عوامل مؤثر بر رضایتمندی زناشویی را از پیش برجسته ساخته است. هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه میزان منابع مالی در دسترس و رضایت زناشویی در بین زنان متأهل شهر تبریز است. بر این مبنا تحقیق حاضر درصدد پاسخگویی به این سؤال است که آیا بین میزان منابع مالی در دسترس و میزان رضایت زناشویی زنان متأهل تبریز رابطه وجود دارد؟

۲. چارچوب نظری

در بررسی دیدگاههای نظری در مورد علل رضایت یا نارضایتی زناشویی، روابط اقتصادی بین همسران و به‌ویژه استقلال اقتصادی همسران از بارزترین عوامل رضایت یا نارضایتی است. بر این مبنا، انتظار می‌رود استقلال اقتصادی زنان با کاهش عواید حاصل از ازدواج و ایجاد جایگزینی عملی برای همسران ناراضی، احتمال جدایی یا طلاق را افزایش دهد. ارتباط درآمد نسبی و منابع مالی و اقتصادی زنان با کیفیت زناشویی در غرب بسیار مورد توجه قرار گرفته است. با این حال، مطالعات در مورد تأثیر درآمد نسبی و منابع مالی زنان بر کیفیت زناشویی نتایج متناقضی را به همراه داشته است. اشتغال زنان در شرایط کنونی جامعه، تغییراتی را در ساختار روابط اقتصادی ایجاد کرده است. جامعه ایران در دهه‌های اخیر شاهد ورود چشمگیر زنان به فضاهای اجتماعی، از جمله دانشگاه و به دنبال آن ایجاد تقاضا برای فعالیت در بازار بوده است. در فرایند تغییر جایگاه زنان از درون خانه‌ها به جامعه، پول در معانی مختلفی برای آنها نمود و اهمیت می‌یابد که معنای اجتماعی پول یکی از این موارد است. بررسی معنای اجتماعی پول از آن جهت است که روشن می‌کند دانستن معنای پول و کارکرد اجتماعی آن در دستیابی به نقش و جایگاه اجتماعی برای یک زن در جامعه تا چه میزان مهم بوده و تا چه حد گسترش یافته است (مدنی لواسانی و وثوقی، ۲۰۱۴).

این که دسترسی به پول به‌عنوان بارزترین مصداق سرمایه اقتصادی و منبع قدرت مالی

خانواده بر چه اساسی بین زن و مرد تقسیم می‌شود، معمولاً زنان را در شرایطی قرار می‌دهد که دسترسی کمتر و محدودتری به این منابع داشته و در موقعیت فرودست‌تری در مقایسه با مردان قرار گیرند (علیرضائزاد و زنگنه، ۲۰۱۸).

ویوان زلیزر^۱ بر این باور است که پول یک مفهوم اجتماعی- فرهنگی است که متغیرهایی مانند طبقه اجتماعی و جنسیت بر آن تأثیر دارد. یعنی زنی که در جامعه به دلیل دسترسی به سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی در جایگاه فرادست قرار می‌گیرد، لزوماً همیشه در خانه موقعیت مشابهی ندارد. این الگو نشان می‌دهد که رابطه پول و قدرت تک‌خطی نیست و متغیرهای دیگری روی آن تأثیر می‌گذارند. از این‌رو برای درک این مسئله لازم است بیشتر درباره دسترسی زنان به پول و توزیع قدرت، کنکاش شود (علیرضائزاد و زنگنه، ۲۰۱۸).

در طی چند دهه اخیر، ساختار خانواده و روابط درونی خانواده تحت تأثیر اشتغال زنان در جوامع صنعتی تغییر کرده است. خانواده در قرن ۲۰ به دنبال تغییرات مختلف اقتصادی و اجتماعی پدید آمده شکل و ساختار جدیدی به خود گرفته است و این تغییرات به نحوی به کم و کیف تربیت فرزندان نیز منتقل شده است (شیخی، ۲۰۰۳).

به نظر گیدنز، در دوران صنعتی اگرچه زنان به‌طور سنتی ممکن بود از طریق دریافت هدایایی از طرف والدین یا رسیدن ارثیه به منابع مالی به‌جز پول خرجی یا پول‌توجیبی که از همسرانشان دریافت می‌کنند دسترسی داشته باشند. ولی کار دستمزدی زنان شاغل منبع مالی ویژه‌ای را برای آنها فراهم کرده است که می‌تواند بر روابط اقتصادی درون خانواده تأثیرگذار باشد. به‌زعم زیمل، معمولاً در خانواده، به‌ویژه خانواده‌های ایرانی، مردان به‌مثابه نان‌آور و صاحب منابع مالی خانواده شناخته می‌شدند و زنان به پولهای مشخص از قبیل خرج خانه یا پول‌توجیبی دسترسی داشتند. با توجه به تفاوت رفتار زنان و مردان با پول، می‌توانیم بپذیریم که قرار گرفتن پول در دست زنان موجب به چالش کشیده شدن تعادل اقتصادی سنتی

1. Zelizer

موجود در خانواده با اتکای به نان‌آوری مرد می‌شود. پال^۱ (۲۰۰۵) معتقد است زمانی که مردان به تنهایی بر امور مالی کنترل دارند، زن و مرد در روابط زناشویی شادی کمتری نسبت به زمانی که هر دو در مسئولیتها به‌طور مشترک سهیم باشند، نشان می‌دهند.

پژوهش وگلر^۲ و همکارانش (۲۰۰۸) درباره اقتصاد داخل خانه نشان داده است که نسبت کوچک اما فزاینده‌ای از زوجها در تلاش‌اند تا بتوانند درآمدشان را حفظ کنند و در هزینه‌کرد درآمدشان به استقلال برسند. به عبارت دیگر، آنها تا حدودی به صورت دو واحد اقتصادی مستقل عمل می‌کنند تا اینکه به ادغام پول بپردازند. ظاهراً پول منبع بزرگ اختلاف بین زن و شوهر و گاه والدین و فرزندان است. معمولاً، موضوعات و مشکلات مربوط به پول کمتر از خشونت خانوادگی و دیگر مسائل زناشویی مدنظر قرار می‌گیرند. به نظر می‌رسد در سالیان اخیر، با افزایش تعداد زنان متأهل دارای شغل، بر پیچیدگی و ابهام روابط زناشویی افزوده شده است. اشتغال هم‌زمان زنان و مردان موجب بروز تحول در زندگی آنان شده است. زنان از کار خود درآمد مشخصی دریافت می‌کنند، اما روشن نیست این درآمد جدید متعلق به چه کسی است. رجوع به واقعیت نشان داد که بسیاری از مردان، درآمد زنان را متعلق به خود می‌دانند، چون اجازه کار در بیرون از خانه را به زنان تفویض کرده‌اند. بنابراین منابع در دسترس زنان از جمله درآمد، تحصیلات، اشتغال و غیره هم ساختار قدرت و هم رضایت زناشویی را تحت تأثیر قرار داده است (علیرضائزاد و خاکپور مروستی، ۲۰۱۷).

از دیدگاه نظریه منابع، درآمد حاصل از اشتغال یکی از منابع ارزشمندی است که از طرف زنان وارد رابطه می‌شود و رابطه قدرت را در خانواده تغییر می‌دهد، زیرا در این حالت دیگر فقط مرد نیست که صاحب منابع ارزشمند است. نظریه پردازان این دیدگاه نشان دادند علاوه بر اشتغال، دارا بودن منابع ارزشمند دیگری چون منزلت شغلی، تملک و دارایی شخصی و

1. Pahl

2. Vogler

تحصیلات نیز جزء آن دسته از منابعی هستند که به زنان اجازه می‌دهند تا به اندازه مردان در رابطه‌ای چون خانواده پاداش دهند و رابطه را از شکل رهبری مرد و تبعیت زن خارج کنند (نائبی و گلشنی، ۲۰۱۳).

با توجه به توسعه اشتغال زنان در جامعه و افزایش منابع مالی و اقتصادی زنان و رابطه آن با روابط درون خانواده و زوجین تحقیقات متفاوتی انجام شده که به بعضی از موارد مرتبط و مهم آنها اشاره می‌شود: بررسی ریس^۱ (۱۹۸۰) نشان داد که زنان خانه‌دار با سطح اقتصادی و اجتماعی پایین، استرس بیشتر و رضایتمندی کمتری نسبت به زنان شاغل دارند. بررسی بوت^۲ (۱۹۷۷) نشان داد که شوهران زنان شاغل ناسازگاری زناشویی را تجربه نمی‌کنند و استرس بیشتری نسبت به شوهران زنان خانه‌دار ندارند. به عبارت دیگر بسیاری از بررسیها گزارش داده‌اند که درآمد اضافی خانواده، میزان زیادی از استرس را مرتفع می‌کند. وکیلی (۱۹۹۷) معتقد است که عدم توافق زن و شوهر بر اشتغال زن موجب نارضایتی از زندگی زناشویی می‌شود. چنانچه زن تمایلی به کار کردن نداشته باشد و به صورت اجباری به اشتغال بپردازد و یا اینکه زن مایل به فعالیت خارج از منزل باشد و شوهر مخالف باشد، در هر دو صورت این اختلاف نظر، استرس بیشتری را بر زن تحمیل کرده و بر مشکلات وی می‌افزاید، از این رو از زندگی زناشویی ناراضی می‌شود (ذوالفقاری و تبریزی، ۲۰۱۲).

بلاد و ولف^۳، در چارچوب تئوری منابع^۴ معتقدند که رابطه آشکاری بین قدرت و رضایت زناشویی و منابع در دسترس زن و مرد در خانواده وجود دارد. این دو، قدرت را به عنوان توانایی بالقوه برای نفوذ و تسلط بر دیگری تعریف می‌کنند. تعریف قدرت معمولاً از طریق فرآیند تصمیم‌گیری اندازه‌گیری می‌شود و تعادل قدرت در تصمیم‌گیرها به نفع کسی که منابع و امکانات بیشتری را در اختیار دارد، تغییر می‌یابد. هرچه منابعی که فرد در

1. Reisse

2. Boot

3. Blood and Wolf

4. source theory

اختیار دارد بیشتر باشد، از قدرت بیشتری برخوردار است. چنین فردی حق دارد تصمیمات مهمی را که بر کل خانواده تأثیرگذار است اتخاذ کند. پس میزان قدرت تصمیم‌گیری هر یک از طرفین در خانواده متأثر از پایگاههای آنها است. در خانواده عموماً با افزایش سطح تحصیلات، درآمد و منزلت شغلی قدرت تصمیم‌گیری افزایش می‌یابد متغیرهای ذکر شده به‌عنوان منابعی ارزشمندی هستند که بر ساختار قدرت در خانواده تأثیر می‌گذارند و از آنها می‌توان برای کسب قدرت بیشتر در روابط خانوادگی استفاده کرد.

بلاد و ولف به‌ویژه به منابع درآمد، اشتغال و تحصیلات تمرکز کرده و معتقدند بین این متغیرها و میزان ساختار توزیع قدرت در تصمیم‌گیری رابطه مثبت وجود دارد. در این میان زنانی که دارای منابع مالی در دسترس بیشتری هستند، در خانواده در تصمیم‌گیریها مشارکت داشته و نظراتشان در خانواده مهم تلقی می‌شود و احساس رضایت بیشتری دارند (بلادو و ولف، ۱۹۶۹).

بورديو^۱ بر این باور است که دنیای اجتماعی را می‌توان بر پایه توزیع منابع تعریف کرد. از نظر وی فضای اجتماعی مجموعه‌ای از روابط قدرت عینی محسوب می‌شود. کار انواع سرمایه‌ها این است که جایگاه کنشگر را در جامعه و فضای اجتماعی تعیین کنند. بر اساس نظریه بورديو، سرمایه اقتصادی از انواع خیلی مهم و بنیادی سرمایه است. این سرمایه مهم‌تر از دیگر انواع سرمایه‌ها و درواقع، شکل مسلط و برتر است (مهدوی و هاشمی، ۲۰۱۰).

طبق تئوری تبادل منابع، تخصیص وظایف جنسیتی در ازدواج، عالی‌ترین نظام مبادله محسوب می‌شود. از این‌رو انتظار می‌رود که همسران برای انجام کارهای خانه در خانه بمانند و شوهران در کارهای بازار کار خارج از خانه مشارکت کنند. اگر زن و شوهر هر دو در مشاغل حقوقی مشارکت داشته باشند، تخصیص در ازدواج و نیز عواید حاصل از ازدواج کاهش می‌یابد. در ضمن، افزایش درآمد واقعی همسران (زنان) و سهم نسبی آنان در درآمد

1. Bourdieu

خانواده نیز ممکن است این احتمال را افزایش دهد که همسران تقسیم کار خانواده را ناعادلانه تلقی کنند؛ قدرت شوهرشان را به چالش بکشند و نارضایتی زناشویی بیشتری را تجربه کنند. به عبارت دیگر، درآمد همسران نه تنها ممکن است منابع لازم برای ترک ازدواج را برای آنها فراهم کند، بلکه می تواند رضایت آنها را از ترتیبات سنتی زناشویی تحت تأثیر قرار دهد.

سایر و بیانچی (۲۰۰۰) اظهار داشتند که اثر استقلال زمانی از بین می رود که ایدئولوژی جنسیتی کار-خانواده و ویژگیهای جمعیت شناختی و دوره زندگی کنترل شود. در مقابل، محققانی که به اثر درآمد اشاره می کنند، معتقدند که اثر درآمد، تأثیر اثر استقلال را خنثی می کند. برخی مطالعات نشان داده است که امروزه اشتغال و مشارکت اقتصادی همسران در درآمد خانواده به امری هنجاری تبدیل شده است. بر اساس این استدلال، درآمد همسران موجب افزایش سرمایه و دارایی در ازدواج و در نتیجه افزایش کیفیت زندگی خانواده می شود و همین امر، احتمالاً ازدواج را برای هر دو همسر جذاب تر می کند. راجرز و دی بور (۲۰۰۱) همچنین دریافته اند که افزایش درآمد مطلق و نسبی زنان با رفاه زناشویی بیشتر (اثر مثبت درآمد) مرتبط است اما خطر طلاق را کاهش نمی دهد (ژانگ و همکاران، ۲۰۱۲).

حضور مسلط و مؤثر پول در بیشتر عرصه های مهم و حیاتی به اندازه ای فزونی گرفته است که ما آن را گشاینده همه گره ها تصور می کنیم. هرچند ممکن است پول فقط یک مفهوم باشد اما افراد انسانی به دلیل درهم تنیدگی و تعامل تنگاتنگ با پول، به گونه ای با ویژگیهای آن عجین و بر آن مسلط شده اند که خود انواع گوناگونی از آن را در شکلهای مختلف ساخته و پرداخته کرده اند. افراد به روشهای مختلفی پول را دسته بندی، تعریف، طبقه بندی، استفاده، نگهداری و ذخیره می کنند و بر اساس ذهنیت و عملکردشان به آن هویت می بخشند.

پیشینه تجربی

فرجی پاک و همکاران (۲۰۲۰) در مقاله خود برای بررسی رضایت زناشویی زنان شاغل و غیر شاغل به این نتیجه رسیده‌اند که اشتغال و کسب درآمد توسط زنان در رضایت زناشویی آنان تأثیر مثبتی به جا می‌گذارد. علیرضانژاد و خاکپور مروستی (۲۰۱۸)، در پژوهشی با عنوان «پول زنانه و تداوم حیات خانواده» در شهر تهران، به بررسی تأثیر افزایش پول در دسترس زنان و نقش آن در پایداری خانواده پرداختند. نتایج نشان داد که درآمد زن می‌تواند بر نقش سستی مرد به مثابه نان‌آور تأثیرگذار باشد. ناتوانی مرد در اجرای نقش نان‌آوری موجب چالش در خانواده می‌شود، زیرا زنان و مردان مشارکت‌کننده در پژوهش آن را وظیفه‌ای مردانه تلقی می‌کنند. رازقی نصرآباد و رحیمی (۲۰۱۸) در تحقیقی روی احساس امنیت زنان شهر تهران به این نتیجه رسیده‌اند که امنیت ازدواج (نگرانی از جدایی یا طلاق از همسر؛ بی‌تفاوتی همسر نسبت به مسائل زندگی و فرزندان؛ برقراری ارتباط عاطفی همسر با افراد دیگر در بیرون از منزل و عدم تفاهم در زندگی مشترک) در حد متوسط به بالا بوده است. بر اساس یافته‌های تحقیق مذکور، امنیت اقتصادی عینی سهم بیشتری در پیش‌بینی احساس امنیت زنان داشته است. هم‌چنین دسترسی زنان به منابع مالی و مشارکت اجتماعی باعث می‌شود که کنترل بیشتری بر شرایط زندگی و محیط اطراف خود داشته باشد و در تبدیل شرایط ناامن به شرایط امن موفقیت بیشتری داشته باشد.

صادقی و همکاران (۲۰۱۹) در تحقیقی روی خشونت خانگی علیه زنان و عوامل مرتبط با آن به این نتیجه رسیدند که دسترسی زنان به منابع مالی و حمایتی، در کاهش احتمال خشونت خانگی علیه آنان تأثیر می‌گذارد. علیرضانژاد و همکاران (۲۰۰۹) در تحقیقی روی سرمایه اقتصادی و جنسیت، چهار نوع منبع مالی را برای زنان برمی‌شمارد: خرج خانه، پول‌توجیبی، حقوق ماهیانه و ارثیه. بر این اساس با افزایش دسترسی زنان به منابع مالی، لزوماً

کنترل آنان بر منابع افزایش نمی‌یابد. ولی با افزایش کنترل زنان بر منابع مالی، تصمیم‌گیریهای مشترک درباره مسائل عمده مالی بین زن و شوهر افزایش می‌یابد. بدین معنی که دسترسی نابرابر اعضای خانواده به منابع اقتصادی و تفاوت چشمگیر میزان ثروت زوجین، احتمالاً می‌تواند به افزایش تنش، خشونت و طلاق در خانواده منجر شود.

ذوالفقاری و تبریزی (۲۰۱۱) در تحقیقی دیگر به این نتیجه رسیدند که با افزایش قدرت زن در خانواده، رضایتمندی زناشویی وی کاهش می‌یابد. در خانواده‌هایی که به‌طور سنتی تصمیم‌گیری می‌شود و مرد تصمیم‌گیرنده نهایی در خانواده است نیز، رضایت زناشویی در خانواده بیشتر است ولی در مواردی که زن تصمیم‌گیرنده نهایی است، رضایت زناشویی در حد پایین است. مقصودی و همکاران (۲۰۱۲) در تحقیقی روی رابطه سرمایه اجتماعی و سلامت روانی در زوجین شهر کرمان، به این نتیجه رسیده‌اند که بین منزلت فرد در روابط قدرت خانواده و رضایت از همسر همبستگی وجود دارد. درواقع کسانی که در روابط قدرت در خانواده، منزلت بیشتری دارند و اصولاً جایی که قدرت بین زن و شوهر مساوی تقسیم شده بود، افراد رضایت بیشتری از همسرانشان ابراز کردند. نتایج این تحقیق، همچنین رابطه معناداری را بین منزلت فرد در خانواده و رضایت زناشویی وی نشان داد. به این ترتیب، کسانی که در خانه منزلت بیشتری داشتند، در خانواده‌شان، قدرت بین زن و شوهر، مساوی تقسیم شده بود و از زندگی زناشویی‌شان راضی‌تر بودند؛ زیرا احساس برابری و عزت نفس بالایی داشتند و می‌توانستند در تصمیمات مهم زندگی، نقش بازی کنند. این امر بر احساس خشنودی از همسر و احساس خوشبختی در زندگی زناشویی می‌افزود و این منزلت خود تحت تأثیر میزان تحصیلات، شغل زن و میزان درآمد شوهر افزوده می‌شد.

نایی و گلشنی (۲۰۱۳)، تحقیقی با عنوان «تأثیر منابع در دسترس زنان بر قدرت تصمیم‌گیری در خانواده» در شهر بابل انجام دادند، نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که به‌طور کلی قدرت تصمیم‌گیری زنان در خانواده در سطح بالایی قرار دارد و میان اشتغال، تحصیلات و دارایی

شخصی زنان با افزایش قدرت تصمیم‌گیری در خانواده رابطه مستقیم و مثبت وجود دارد. باریلا-ماتزوک^۱ و همکاران (۲۰۲۰) در کار تحقیقی خود در مورد رابطه بین رفتار مدیریت مالی و کیفیت روابط و رضایت از زندگی به این نتیجه رسیده‌اند که داشتن منابع مالی معتبر و نیز، دسترسی به منابع اهمیت زیادی در کیفیت روابط بین زوجین دارد. بر طبق نتایج این تحقیق، داشتن منابع مالی و مدیریت منابع می‌تواند بر روی پویایی روابط زوجین تأثیر بگذارد.

چوپور و اگر (۲۰۱۴) در تحقیق خود روی رابطه بین منابع مالی و روابط زناشویی در بین ۳۰۲ نفر از کارگران در شهر آنکارا به این نتیجه رسیده‌اند که کسانی که منابع مالی بیشتری دارند، رضایت بیشتری از ازدواج و روابط زناشویی خود داشته‌اند. دیو^۲ و همکاران (۲۰۱۲) در تحقیق خود تحت عنوان «تبیین رابطه بین منابع مالی و طلاق» به این نتیجه رسیده‌اند که پول و منابع مالی به‌عنوان یکی از کانالهای ایجاد بی‌ثباتی یا ثبات زناشویی و کاهش یا افزایش رضایت از روابط زناشویی عمل می‌کند. آرچیلتا^۳ و همکاران (۲۰۱۱) در مقاله تحقیقی خود تحت عنوان رضایت مالی و منابع استرس‌زای مالی در رضایت زناشویی، به این نتیجه رسیده‌اند که رضایت مالی تأثیر معناداری روی رضایت زناشویی داشته و در مقابل، استرس مالی و یا نداشتن منابع مالی می‌تواند تأثیر معکوس و معناداری روی رضایت جنسی بگذارد. پاپ^۴ و همکاران (۲۰۰۹) در مقاله خود تحت عنوان «در ثروت، در فقر: پول به‌عنوان موضوعی برای تعارض زناشویی در خانه»، به این نتیجه رسیده‌اند که پول به‌عنوان عامل ایجاد تعارض زناشویی در خانه و عامل ایجاد استرس در زندگی مشترک تلقی شده و ارتباط معنی‌داری بین اشتغال زنان و رضایت زناشویی در خانواده وجود دارد. بر اساس نظریه‌های ارائه‌شده در تحقیق و بررسی پیشینه تجربی، مدل نظری پژوهش به‌صورت زیر است.

1. Baryla. Matejczuk
3. Archuleta

2. Dew
4. Popp

شکل (۱) مدل نظری تحقیق

روش

روش تحقیق به کاررفته در این پژوهش، بر اساس هدف تحقیق، کاربردی و بر اساس نحوه گردآوری داده‌ها، از نوع پیمایش بود. ابزار اصلی جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه استاندارد بود. در متغیر منابع مالی دسترس زنان از پرسشنامه محقق ساخته و در متغیر رضایت زناشویی از پرسشنامه استاندارد اینریچ استفاده شده است. در منابع مالی، متغیرهایی مانند ماهانه دریافتی از همسر، ماهانه دریافتی از پدر و مادر، پول توجیبی از همسر، پول توجیبی از پدر و مادر، سپرده بانکی، گوشی موبایل، ملک و زمین، درآمد شغلی زن، طلا و جواهرات و ماشین شخصی مدنظر قرار گرفته که پرسشهای مربوط به آن در سطح رتبه‌ای (۱۰ سؤال ۷ گزینه‌ای)

طرح شده و مورد بررسی قرار گرفته‌اند. رضایت زناشویی از ۸ بعد تشکیل شده که عبارت بودند از مسائل شخصیتی، ارتباط زوجین، حل تعارض، مدیریت مالی، اوقات فراغت، ازدواج و فرزندان، روابط جنسی و اقوام و دوستان. جامعه آماری مورد نظر، شامل زنان متأهل بالای ۱۵ سال شهر تبریز بوده است. انتخاب نمونه با استفاده از فرمول کوکران با خطای برآورد پنج درصد و مقدار واریانس به دست آمده از طریق پیش‌آزمون انجام گرفت و تعداد ۴۰۰ نمونه (زن متأهل) به روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شد. برای سنجش روایی یا اعتبار سؤالات پرسشنامه در این تحقیق، روش اعتبار محتوایی (نوع صوری) استفاده شد. همچنین برای سنجش پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده شده و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS صورت گرفته است. مطابق با آزمون آلفای کرونباخ مقادیر مربوط به رضایت زناشویی برابر با ۰/۹۲ و ابعاد آن عبارت بودند از مسائل شخصیتی (۰/۸۱)؛ ارتباط زناشویی (۰/۷۹)؛ حل تعارض (۰/۸۱)؛ اوقات فراغت (۰/۷۲)؛ رابطه جنسی (۰/۸۴)؛ ازدواج و فرزندان (۰/۸۰) و اقوام و دوستان (۰/۷۹). مقدار آلفا برای منابع مالی نیز برابر با ۰/۷۶ بود. این مقادیر نشان‌دهنده این است که متغیرهای تحقیق از پایایی لازم برخوردار بوده و بین گویه‌های هر یک از متغیرها همبستگی درونی بالایی وجود دارد.

یافته‌ها

بر اساس بررسی انجام شده، بیشتر پاسخگویان در گروه سنی ۳۳-۱۶ ساله (۵۳/۲ درصد) و کمترین پاسخگویان در گروه سنی ۵۱ تا ۶۸ سال بوده‌اند (۸ درصد) قرار داشته‌اند. کمترین سن پاسخگویان، ۱۶ سال و مسن‌ترین فرد نمونه دارای ۶۸ سال بود و میانگین سنی نمونه مورد تحقیق ۳۳/۹۴ سال بود. کمترین تعداد مربوط به پاسخگویانی بود که دارای تحصیلات فوق‌لیسانس و بالاتر (۸/۲ درصد) و سپس ابتدایی (۳۴ نفر یا ۸/۴ درصد) بودند و بیشترین فراوانی مربوط به زنانی بود که دارای تحصیلات در حد دیپلم (۲۴/۸ درصد) بوده‌اند. از نظر

شغلی، زنان خانه‌دار (۵۳/۲ درصد) و زنان دارای شغل دولتی (کارمند) (۲۰/۲ درصد) در رتبه اول و دوم قرار داشته‌اند.

جدول (۱) ویژگیهای جمعیتی پاسخگویان (n=۴۰۰)

متغیرها		فراوانی	درصد
گروه سنی	۱۶-۳۳ سال	۲۱۳	۲/۵۳
	۳۴-۵۰ سال	۱۶۲	۵/۴۰
	۵۱-۶۸ سال	۲۵	۰/۸
تحصیلات	ابتدایی	۳۴	۴/۸
	راهنمایی و دبیرستان	۸۶	۶/۲۱
	دیپلم	۹۹	۸/۲۴
	فوق دیپلم	۵۴	۵/۱۳
	لیسانس	۹۴	۵/۲۳
	فوق لیسانس و بالاتر	۳۳	۲/۸
	کارمند	۸۱	۲/۲۰
وضعیت شغلی	آزاد	۴۶	۵/۱۱
	خانه‌دار	۲۱۳	۲/۵۳
	بازنشسته	۱۱	۸/۲
	دانشجو	۳۱	۸/۷
	سایر	۱۸	۵/۴

منابع مالی در دسترس زنان

بر اساس اطلاعات توصیفی جدول (۴)، دامنه نمره پاسخگویان بین ۱۰ و ۶۶ قرار داشت. میانگین منابع مالی دسترس زنان ۲۶/۴۹ و انحراف استاندارد آن ۹/۳۸۰ بود. میانگین منابع

مالی دسترس زنان در حد کمتر از متوسط قرار داشت. میانگین دریافتی زنان به صورت ماهیانه و یا پول توجیبی از سوی والدین و نیز دریافتی منظم ماهیانه از سوی همسر در حد کمتر از متوسط و دریافتی توجیبی از سوی همسر در حد متوسط قرار داشت. همچنین میانگین سپرده مالی، ارزش ملک و زمین و ارزش ماشین زنان در حد کمتر از متوسط بوده است.

جدول (۲) آماره‌های توصیفی مربوط به متغیر منابع مالی در دسترس زنان

متغیر	کمینه	میانگین		بیشینه	انحراف استاندارد
		آماره	خطای استاندارد		
منابع مالی در دسترس زنان	۱۰	۲۶/۴۹	۰/۴۷۸	۶۶	۹/۳۸۰
پول توجیبی از سوی والدین	۱	۱/۴۱	۰/۰۴۶	۶	۰/۹۲۲
پول توجیبی از سوی همسر	۱	۳/۱۰	۰/۰۸۵	۷	۱/۷۰
دریافتی ماهیانه از والدین	۱	۱/۳۷	۰/۰۵۴	۷	۱/۰۷
دریافتی ماهیانه از همسر	۱	۲/۵۷	۰/۰۹۲	۷	۱/۸۴
سپرده بانکی	۱	۳/۶۳	۰/۱۱۳	۷	۲/۲۷
ارزش گوشی موبایل	۱	۴/۱۲	۰/۰۷۳	۷	۱/۴۷
درآمد ماهانه زن	۱	۲/۱۶	۰/۰۸۵	۷	۱/۷۱
ارزش ملک و زمین	۱	۱/۹۵	۰/۰۹۱	۷	۱/۸۲
طلا و جواهر	۱	۴/۲۵	۰/۰۹۳	۷	۱/۸۶
ارزش ماشین	۱	۱/۶۹	۰/۰۷۳	۷	۱/۴۶

رضایت زناشویی

بر اساس اطلاعات توصیفی جدول شماره (۳)، دامنه طیف شاخص رضایت زناشویی پاسخگویان بین ۸۱ و ۲۰۹ قرار دارد. میانگین رضایت زناشویی پاسخگویان نیز برابر با ۱۶۴/۲۲ و در حد نسبتاً بالا قرار داشته و نشان‌دهنده سازگاری و رضایت زناشویی بین زوجین است. میانگین مسائل شخصیتی ۹۷/۱۷ و در حد نسبتاً راضی قرار داشت؛ که نشان‌دهنده سازگاری با همسر و رضایت از شخصیت همسر است. میانگین ارتباط زناشویی برابر با ۳۷/۱۸ و در حد نسبتاً راضی، نشان‌دهنده آگاهی زوجین و رضایت آنها از سطح و نوع تعامل و رابطه‌شان است. میانگین حل تعارض برابر با ۴۰/۱۷ نشان‌گر نگرشهای واقع‌بینانه زوجین درباره تعارضات اجتماعی در روابط زناشویی است. میانگین مدیریت مالی برابر با ۸۶/۲۱ درصد و در حد نسبتاً راضی قرار داشت که حاکی از مهارت زنان در مدیریت مالی و توانایی تصمیم‌گیری در مسائل اقتصادی خانواده است. میانگین اوقات فراغت برابر با ۲۷/۲۱ نشان‌دهنده رضایت پاسخگویان از نحوه استفاده از اوقات فراغت در رابطه با همسر خود است. میانگین روابط جنسی برابر با ۱۴/۲۳ درصد در حد نسبتاً راضی بوده و حکایت از رضایت نسبی زنان از ابراز عواطف و نگرش در مورد نقش جنسی خود و همسرش در ازدواج دارد. میانگین پاسخهای زنان درباره نگرش نسبت به ازدواج و فرزندان برابر با ۶۹/۱۱ در حد ناراضی بوده و نشان‌دهنده عدم توافق بین آنان و همسرشان در تصمیم‌گیری راجع به بچه‌دار شدن و تعداد مطلوب اعضای خانواده، درک واقع‌بینانه از تأثیر کودکان بر ازدواج و رضایت از نحوه ایفای نقش والدینی مسئولیتهای تعریف شده دارد. درنهایت، میانگین مربوط به بعد اقوام و دوستان برابر با ۸۱/۳۱ و در حد نسبتاً راضی قرار داشت که روابط آرام‌بخش زوجین با خانواده و اقوام و دوستانشان را نشان می‌دهد.

جدول (۳) آماره‌های توصیفی رضایت زناشویی و ابعاد آن

متغیر	کمینه	میانگین	پیشینه	انحراف معیار
مسائل شخصیتی	۵	۹۷/۱۷	۲۴	۳۱/۴
ارتباط	۵	۳۷/۱۸	۲۴	۴۰/۴
حل تعارض	۵	۴۰/۱۷	۲۴	۲۲/۴
مدیریت مالی	۷	۸۶/۲۱	۳۰	۴۰/۵
اوقات فراغت	۵	۲۷/۲۱	۳۰	۷۹/۴
روابط جنسی	۵	۱۴/۲۳	۳۰	۳۳/۵
ازدواج و فرزندان	۵	۶۹/۱۱	۲۸	۷۹/۴
اقوام و دوستان	۱۰	۸۱/۳۱	۴۲	۵۹/۶
رضایت زناشویی	۸۱	۲۲/۱۶۴	۲۰۹	۳۶/۲۶

آزمون فرضیه‌ها

فرضیه اول: برای آزمون رابطه بین رضایت زناشویی منابع مالی در دسترس زنان از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. با توجه به نتایج آزمون ($r=0/406, p=0/000$) می‌توان گفت که بین منابع مالی در دسترس زنان و رضایت زناشویی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بدین معنی که با افزایش منابع مالی دسترس زنان، رضایت زناشویی آنها در زندگی افزایش پیدا می‌کند.

فرضیه دوم: بین ابعاد رضایت زناشویی (مدیریت اقتصادی، حل تعارض، ارتباط زناشویی، زمینه‌های شخصیتی، فعالیت تفریحی، رابطه جنسی، ازدواج و فرزندان، خانواده و دوستان) و منابع مالی در دسترس زنان رابطه وجود دارد. با توجه به سطح معنی‌داری همه ابعاد رضایت زناشویی که کمتر از $0/001$ یعنی با اطمینان ۹۹ درصد است، بین میزان منابع مالی در دسترس زنان و هر یک از ابعاد رضایت زناشویی (مسائل شخصیتی، ارتباط

زناشویی، حل تعارض، مدیریت مالی، اوقات فراغت، روابط جنسی، ازدواج و فرزندان)، رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. ضریب همبستگی بین متغیرها به ترتیب برابر با ۰/۳۰۷، ۰/۲۹۲، ۰/۳۰۲، ۰/۴۶۰، ۰/۳۰۲، ۰/۳۲۹، ۰/۲۹۰، ۰/۲۷۷ بوده است. بر این مبنا، با افزایش منابع مالی در دسترس زنان وضعیت روابط زوجین در هر یک از این ابعاد بهتر خواهد شد.

جدول (۴) آزمون همبستگی رضایت زناشویی و ابعاد آن با منابع مالی در دسترس

متغیر مستقل	متغیر وابسته و ابعاد آن	ضریب پیرسون	مقدار احتمال	تعداد نمونه
منابع مالی در دسترس	مسائل شخصیتی	۰/۳۰۷	۰/۰۰۰	۳۷۴
	ارتباط زناشویی	۰/۲۹۲	۰/۰۰۰	۳۶۶
	حل تعارض	۰/۳۰۲	۰/۰۰۰	۳۷۳
	مدیریت مالی	۰/۴۶۰	۰/۰۰۰	۳۶۲
	اوقات فراغت	۰/۳۰۲	۰/۰۰۰	۳۶۸
	روابط جنسی	۰/۳۲۹	۰/۰۰۰	۳۶۵
	ازدواج و فرزندان	۰-۰/۲۹۰	۰/۰۰۰	۳۴۷
	اقوام و دوستان	۰/۲۷۷	۰/۰۰۰	۳۶۲
	رضایت زناشویی	۰/۴۰۶	۰/۰۰۰	۲۷۴

بحث

هدف پژوهش حاضر، تعیین رابطه بین میزان رضایت زناشویی و منابع مالی در دسترس زنان، در بین زنان متأهل شهر تبریز بوده است. با توجه به یافته‌ها، بین میزان رضایت زناشویی (و ابعاد آن) و میزان منابع مالی در دسترس زنان رابطه معنی دار وجود داشت. به این معنی که افزایش میزان منابع مالی در دسترس زنان متأهل مورد مطالعه با افزایش رضایت زناشویی آنها همراه بود. درواقع با این نتیجه، هدف تحقیق محقق شد. نتایج تحقیقات دیگر مسیر تأثیر

منابع مالی زنان از طریق ساختار قدرت در خانواده بر رضایت زناشویی را بررسی کردند، نتایج آنها نشان داده که زنان شاغل به دلیل برخورداری از درآمد ماهیانه و موقعیتی که اشتغال برای آنان به همراه می‌آورد از توانایی بیشتری در تصمیم‌گیری و مشارکت در برنامه‌ریزیهای خانوادگی برخوردارند و به این سبب، از زندگی خانوادگی رضایت بیشتری دارند که این امر، خود بر میزان نشاط و شادابی خانواده می‌افزاید.

طبق نظر دیوید هیر (۲۰۰۱) زنانی که از نظر اقتصادی موقعیت برتری را دارند از نظر منزلت و حرمت اجتماعی رتبه بالاتری را خواهند داشت. این امر ضمن اینکه توزیع قدرت را به نفع زن تغییر می‌دهد، موجب خواهد شد که همکاری و مساعدت شوهر در کارهای خانه بیشتر شود و همه این عوامل سطح رضایتمندی (زن) را در خانواده بالا خواهد برد. در کشور ما زنان هنوز به نقش خود در زندگی زناشویی به صورت سنتی نگاه می‌کنند و ایده‌آل آنها این است که شوهر تصمیم‌گیرنده اصلی در زندگی زناشویی باشد و نقش انفعالی مرد در زندگی زناشویی مطابق ایده‌آل شان نیست، بنابراین با افزایش حاکمیت زن در خانواده، زنان احساس نارضایتی زناشویی خواهند کرد. در مقابل، مشارکت مالی زنان در دوام و تحکیم زندگی زناشویی و بالطبع در تحکیم کیان خانواده مؤثر خواهد بود.

بر اساس تعریف زلیزر (۱۹۸۹) از پول و معنای اجتماعی آن و نقش آن در زندگی و روابط بین افراد و نیز مبتنی بر تئوری منابع بلاد و ولف، منابع مالی می‌تواند قدرت زنان را در استدلال ورزی، تصمیم‌گیری و احاطه نسبت به پیرامون خود افزایش دهد. به عبارت بهتر، منابع مالی در دسترس زنان می‌تواند رضایت زنان از زندگی مشترک و زناشویی‌شان را متأثر کند. بالطبع هر چه قدرت تصمیم‌گیری بالا باشد، میزان رضایت از وضعیت خود و رضایت از زندگی بالا خواهد بود. دسترسی به منابع مختلف درآمدی و سرمایه اقتصادی می‌تواند قدرت مانور و وزن زنان در تصمیم‌گیریهای مهم خانوادگی را افزایش دهد. هم‌چنین همانگونه که بورديو در نظریه سرمایه و میدان متذکر می‌شود، هر کنشگر با توسل به سرمایه

اقتصادی می‌تواند جایگاه خود را در فضای اجتماعی تعیین کند. این قدرت به فرد در رسیدن به جایگاه بالاتر کمک می‌کند. به باور بورديو سرمایه هر فرد می‌تواند به وی قدرت تعیین‌کننده‌ای در شکل‌دهی به جایگاه خود در عرصه‌های مختلف، ارائه دهد. بر این مبنا، زنانی که از سرمایه مالی برخوردارند می‌توانند در شکل‌دهی به جایگاه خود در درون خانواده نقش داشته و همین امر بر ایجاد رضایت آنان از زندگی خانوادگی و زناشویی تأثیر می‌گذارد. نتیجه‌گیری کلی که از تحقیق می‌توان گرفت این است که زنانی که دارای منابع ارزشمند مالی هستند در زندگی احساس رضایت بیشتری از زندگی زناشویی خود دارند. نتایج تحقیق هم‌راستا با نتایج تحقیق باریلا ماتزوک و همکاران (۲۰۲۰)، چوپور و اکر (۲۰۱۴)، دیو و همکاران (۲۰۱۲)، آرچیلتا و همکاران (۲۰۱۱)، فرجی پاک و همکاران (۲۰۲۰)، علیرضائزاد و زنگنه (۲۰۱۸)، علیرضائزاد و خاکپور مروستی (۲۰۱۸)، صادقی و همکاران (۲۰۱۹) و علیرضائزاد و همکاران (۲۰۰۹) قرار می‌گیرد و نتایج این تحقیقات را تأیید می‌کند. توجه به اشتغال و تحصیلات و سایر منابع مالی زنان امری مهم تلقی می‌شود. داشتن درآمد برای زنان هرچند به مقدار کم، پشتوانه لازم را برای ابراز وجود زنان در تصمیم‌گیریهای مهم خانواده فراهم می‌کند، بنابراین مسئولان می‌توانند با فراهم کردن امکانات لازم برای مشاغل هرچند ساده، زمینه‌های داشتن درآمد و استقلال نسبی مادی برای زنان ایجاد کنند. همان‌طور که پژوهشها نشان داده است، منابع مالی دسترس زنان که یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر رضایت زناشویی زنان است، پژوهشهای بیشتر در زمینه شناخت این عوامل و چگونگی تأثیر آنها بر رضایتی زناشویی می‌تواند سودمند باشد.

- Alijani, H. et al. (2018). A Research on Studies of Religious Attitude and Satisfaction with Married Life. *Scientific Magazine of Advanced Progresses in Psychology Education*, 2, 44-58.
- Alirezanejad, S., & Khakpour Marvasti, E. (2017). Feminine money and sustaining family life: A study on families in Tehran. *Woman in Development & Politics*. 15(4), 549-567. doi:10.22059/jwdp.2017.248309.1007334.
- Alirezanejad, S., & Zangeneh, N. (2018). Access to Money and Power Relations in the Relationship of Spouses: A Study in The Local Community of Women of "Daстан Sabz" and "Tekkieh Shohada". *Social Sciences*, 25(80), 165-208. doi:10.22054/qjss.2017.15714.1391.
- Alirezanejad, S., Khakpour, S., & Fathi, S. (2009). Economic Capital and Gender: A Study on Control over Financial Resources among Families in Tehran. *Social Development and Welfare Planning*, 6(21), 157-190.
- Archuleta, K. Britt, S. L., Tonn, T., & Grable, J.E. (2011). Financial Satisfaction and Financial Stressors in Marital Satisfaction. *Psychological Reports*, 108(2), 563-576.
- Baryla-Matejczuk, M., Skvarciany, V., Cwynar, A., Poleszak, W., & Cwynar, W. (2020). Link Between Financial Management Behaviors and Quality of Relationship and Overall Life Satisfaction among Married and Cohabiting Couples: Insights from Application of Artificial Neural Networks. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(2), 285-300.
- Copur, Z., & Eker, I. (2014). The relationship between financial issues and marital relationship. *International Journal of Art and Science*, 7(5), 683-697.
- Dew, J., Britt, S., & Huston, S. (2012). Examination Relationship between Financial Issues and Divorce. *Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies (Family Relations)*, 61, 615-628.
- Farajipak, M., Khojastehmehr, R., & Omidian, M. (2020). The Comparison of Marital Satisfaction in Employed and non-employed Women: A Meta-Analysis. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 18, 1(62), 201-248.
- Furdyna, H. E., Tucker, M. B., James, A. D. (2008). Relative Spousal Earnings and Marital Happiness Among African American and White Women. *Journal of Marriage and Family*, 70, 2, 332-334.

- Heer, D. (2001). *Society and Population*, Translated by Y. Foroutan, Tehran, Mazandaran University.
- Kaplan, M., & Maddox, J. R. (2002). Goals and Satisfaction,, Perceived Support for Personal and Collectiv Goals. *Journal of Social and Clinical Psychological*, 21(2), 132-137.
- Madani Lavasani, Sh., & Vosooghi, M. (2014). The Social Meaning of Money from the Perspective of married Women in Karaj. *Iranian Journal of Anthropological Research*, 4(7), 47-67.
- Maqsoodi, S, Moaidfar, S., & Tavakkol, M. (2012). Sociological study of the relationship between social capital and marital satisfaction in kerman couples. *Iranian journal of social studies*, 5(13), 124-152.
- Mahdavi, S. M. S., & Hashemi, K. (2010). Sociological Study of the Effect of Women's Education on Human Relationships in the Family. *Sociological Researches*, 4(4), 55-81.
- Mirfardi, A., Ahmadi, S., & Rafie Baldaji, Z. (2010). Value Orientation of Development Oriented by Teachers and Effective Social and Economical Factors. *Culture- Communication Studies*, 11, 11, 199-227.
- Nayeibi, H., & Golshani, M. (2013). The Effect of Resources Available to Women on Decision-making Power in the Family (Case study: Babol). *women in Development & Politics*, 11, 1(1), 135-152.
- Ofovwe, C., Ofili, A., Ojetu, O., & Okosun, F. (2013). Marital satisfaction, job satisfaction and psychological health of secondary school teachers. *Health*, 5, 4, 663-668.
- Oprisan, E., & Cristea, D. (2012). A few variables of influence in the concept of marital satisfaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 33, 468-472.
- Pahl, J. (2005). Individualization in Couple Finances: Who Pays for the Children? *Social Policy and Society*, 4(3), 381-391.
- Papp, L. M., Cummings, E. M., Goeke-Morey, M. C. (2009). For Richer, for Poorer: Money as a Topic of Marital Conflict in the Home. *Family Relation*, 58, 1, 91-103.
- Rogers, S. J., & DeBoer, D. D. (2001). Changes in wives' income: Effects on marital happiness, psychological well-being, and the risk of divorce. *Journal of Marriage and Family*, 63(2), 458-472.
- Stones, R. (2001). *Key Sociological Thinker*, Translated by M Mir-damadi, Tehran: Publication of Markaz

- Razeghi Nasabad, H. B., & Rahimi, A. (2018). Dimensions of Security Feeling and Associated Socio Demographic Factors among women in Tehran. *Iranian Population Studies*, 3(6), 117-151.
- Sadeghi, R., Vizheh, M., & Zanjari, N. (2019). Factors Associated with Domestic Violence against Women in Tehran. *Social Work Research*, 4(14), 37-66.
- Sheikhi, M. T. (2003). *Sociology of women and family*, Tehran: Publishing Company
- Tavakkol, M., Moidfar, S., & Maghsudi, S. (2012). Relationship between Social Capital and Mental Health of Married Couples in Kerman. *Iranian Journal of Social Problems*, 2(1), 169-194.
- Vogler, C., Lyonette, C., & Wiggins, R. D. (2008). Money, Power and Spending Decisions in Intimate Relationships. *The Sociological Review*, 56(1), 117-143
- Zaheri, F. et al. (2019). *Understanding and Recognizing the Needs of Couples as an Effective Factor in Marriage Success: A Qualitative Study*. National Conference on Midwifery and Women's Health, Mashhad University of Medical Sciences, Faculty of Nursing and Midwifery.
- Zelizer, V. A. (1989). The Social Meaning of Money: "Special Monies". *American Journal of Sociology*, 95, 2 , pp. 342-377.
- Zhang, H. et al. (2012). Wives' relative income and marital satisfaction among the urban Chinese population: Exploring some moderating effects. *Journal of Comparative Family Studies*, 43(2), 185-199.
- Zolfaghari, D., & Tabrizi, S. (2012). A Qualitative and Quantitative Marital Satisfaction Comparison of Employed Women based on Equality and Inequality in Occupation Level of Couples. *Family Research*, 7, 4, 421-433.